

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

Aa2	דירוג פקדונות
Aa2	דירוג כתבי התחייבות נדחים
דירוג כתבי התחייבות הנדחים חל על כל כתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק בנק דיסקונט לישראל בע"מ, ישירות ובאמצעות דיסקונט מנפיקים בע"מ, חברה בת ייעודית לגיוס הון בבעלות מלאה של הבנק, שיתרתן ליום 30.9.2005 היא 4.3 מיליארד ש"ח.	

פרופיל הבנק

בנק דיסקונט לישראל בע"מ¹ ("בנק דיסקונט" או "הבנק") הינו בנק מסחרי המספק מכלול שירותי בנקאות לכל קשת המגזרים. פעילות הבנק בישראל מתבצעת באמצעות רשת של כ-124 סניפים המעניקים שירותי בנקאות ללקוחות המגזר הקמעונאי (משקי בית ועסקים קטנים), המגזר המסחרי (חברות בינוניות) והמגזר העסקי (חברות גדולות וליווי פרויקטים בנדל"ן).

לבנק פעילות בנקאית בחו"ל שעיקרה מתבצעת באמצעות **דיסקונט בנקורפ אינק** (חברה בת בבעלות מלאה), המחזיקה בבעלות מלאה על **אי די בי ניו יורק** - בנק מסחרי המתמקד בתחום הפקדונות והבנקאות הפרטית בארה"ב². לבנק פעילות בדרום אמריקה באמצעות **דיסקונט בנק לטין אמריקה** (חברה בת בבעלות מלאה של אי די בי ניו יורק), בנק מסחרי באורוגוואי וכן פעילות בשוויץ באמצעות **בנק דיסקונט לישראל (שוויץ)** המתמקד בבנקאות פרטית.

הפעילות הבנקאית בישראל מתבצעת גם באמצעות **בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ** (חברה בת בבעלות מלאה של הבנק), שהינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 62 סניפים.

הבנק פועל בין היתר גם בתחום הבנקאות למשכנתאות וכרטיסי האשראי, באמצעות **בנק דיסקונט למשכנתאות**¹ (שיעור אחזקה של כ-65.1% בזכויות ההון וההצבעה), המהווה את הזרוע העיקרית של הקבוצה בתחום המשכנתאות, ובאמצעות חברת **כרטיסי אשראי לישראל בע"מ** ("כאל") המנפיקה ומשווקת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דינרס" ו-"מסטרקארד". הבנק ביחד עם החברות הבנות ייקרא להלן "**קבוצת דיסקונט**".

אחזקות עיקריות נוספות של הבנק כוללות את **הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ** (שיעור אחזקה של 26.4% בהון המניות וכ-11% בזכויות ההצבעה²), שהינו הבנק החמישי בגודלו בישראל, ואת **הראל השקעות בביטוח בע"מ** ("הראל ביטוח" כ-15.9% בזכויות ההון וההצבעה), הפעילה בתחום הביטוח וההשקעות.

מחבר:

סיגל יששכר

אנליסטית בכירה

i.sigal@midroog.co.il

איש קשר:

אביטל בר-דיין

ראש תחום תאגידים
ומוסדות פיננסיים

bardayan@midroog.co.il

מידרוג בע"מ

מגדל המילניום

רח' הארבעה 17

תל-אביב, 64739

טל': 03-6844700

פקס: 03-6855002

הבהרה: מר יוסף זינגר המכהן כדירקטור חיצוני בבנק דיסקונט, הינו בעל עניין ודירקטור במידרוג. מר יוסף זינגר אינו חבר בועדת הדירוג ואין הוא מעורב בדירוגים שמידרוג קובעת ככלל, ובדירוג זה בפרט.

¹ חברה ציבורית שמנייתה נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

² ביום 18.12.2005 דיווח הבנק כי אי די בי ניו יורק הגיע להסדר עם התובע הכללי של מדינת ניו יורק לסיום חקירה נגד הבנק בניו יורק בנושאים הקשורים בהלבנת הון. במסגרת ההסדר, וביחד עם קנס נוסף שיושת עליו על ידי רשויות אזרחיות במדינת ניו יורק, יישא אי די בי ניו יורק בקנס כולל בסך של עד 25 מיליון דולר.

³ הבנק זכאי לכך שרבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי יהיו מומלצי הבנק.

קבוצת דיסקונט מחזיקה נכון ל-30.9.2005 נתח שוק של 15.2% בסך האשראי לציבור של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל⁴, ונתח של 18.9% בסך הפקדונות לציבור. הפעילות הבנקאית של דיסקונט מתבצעת באמצעות שלוש חטיבות עיקריות, הפונות למגזרי שוק שונים: החטיבה העסקית (Corporate), המספקת שירותי בנקאות לחברות גדולות בעלות מחזור שנתי של מעל 150 מיליון ש"ח והיקף אשראי של 40 מיליון ש"ח ומעלה, ופועלת בעיקר בתחום הקצאת האשראי לחברות גדולות ולענפים יחודיים - ענף הנדל"ן והיהלומים. חטיבה זו אחראית על מתודולוגית האשראי של הבנק ועל ניהול החובות הבעייתיים בבנק. החטיבה המסחרית (Middle Market) המספקת מכלול שירותי בנקאות לחברות בינוניות (מחזור מכירות של עד 150 מיליון ש"ח) ובהיקף אשראי שבין 4.5 מיליון ש"ח ל-40 מיליון ש"ח, והחטיבה הבנקאית (Retail) המספקת מכלול שירותי בנקאות לעסקים קטנים (בהיקף אשראי של עד 4.5 מיליון ש"ח), ללקוחות אח"מ ולמשקי בית.

מצבת המשרות של קבוצת דיסקונט במהלך שנת 2004 כללה כ-8,544 משרות על בסיס משרה מלאה, מכך, כ-5,211 משרות בבנק דיסקונט בישראל ובנציגויות הבנק בחו"ל (בהשוואה לכ-5,293 במהלך שנת 2003), וכ-3,333 משרות בחברות מאוחדות של הבנק, בישראל ובחו"ל. במהלך השנים 2000 עד 2004 פעל הבנק באינטנסיביות לעודד פרישה מוקדמת של עובדים, ובמהלך שנים אלו פרשו מהבנק במסגרת זו כ-1,057 עובדים.

מר גיורא עפר משמש כמנכ"ל הבנק בארבע השנים האחרונות. קודם לתפקידו בבנק שימש בשורת תפקידי ניהול בכירים בבנק לאומי. מר אריה מינטקביץ הינו יו"ר דירקטוריון הבנק החל מנובמבר 1997, וצפוי כי יפרוש עם חילופי הבעלות בבנק (ראה להלן).

מכירת חברות ניהול הנכסים

ביום 9 בנובמבר 2005 חתם הבנק על הסכם עקרונית עם כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ למכירת כל מניות **אילנות דיסקונט בע"מ**⁵ ("אילנות דיסקונט") ולמכירת הפעילות של **דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ** ("דיסקונט קופו"ג") כמקשה אחת בתמורה לסך של 1,310 מיליון ש"ח (מכך 600 מיליון ש"ח בגין אילנות דיסקונט ו-710 מיליון ש"ח בגין פעילות קופות הגמל). תמורת העסקה כפופה להתאמות הקשורות בין השאר בשיעור דמי ההפצה שיקבעו בתקנות. רווחי העסקה צפויים להירשם בדוחות הבנק בשנת 2006. אילנות דיסקונט עוסקת בניהול קרנות נאמנות ובעלותה 60 קרנות המנהלות נכסים בשווי של כ-14.6 מיליארד ש"ח ליום 30.9.2005. סך הנכסים של דיסקונט קופו"ג ליום 30.9.2005 הסתכם בכ-17.4 מיליארד ש"ח. היקף ההכנסות של הקבוצה מהנכסים שנמכרו עמד על סך של 266 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 ובשנת 2004 הסתכם ב-288 מיליון ש"ח.

לקראת מעבר הבנק מבעלות ממשלתית לבעלות פרטית

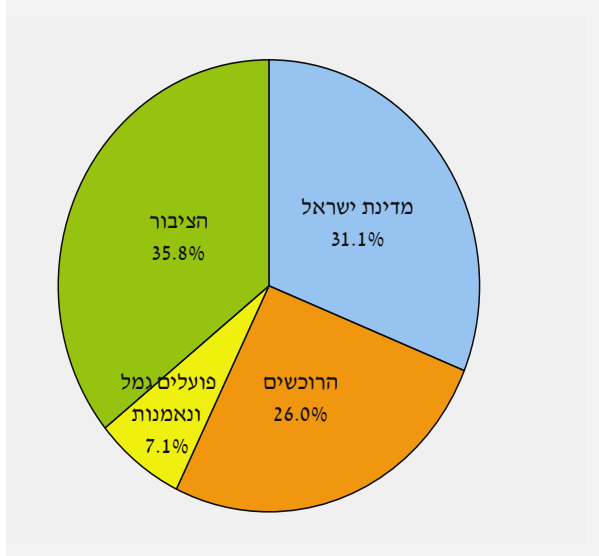
בנק דיסקונט נוסד בשנת 1935 על ידי משפחת רקאנטי. הבעלות בבנק עברה לשליטת המדינה בשנת 1993 מכוח חוק המניות הבנקאיות שבהסדר. עד לחודש פברואר 2005 החזיקה מדינת ישראל כ-57% בזכויות ההון וההצבעה בבנק. במהלך חודש פברואר 2005 התקשרה מדינת ישראל בהסכם למכירת 26% מהון המניות של הבנק עם קבוצת משקיעים הכוללת את משפחת ברונפמן ומר רובין שראן ("הרוכשים"). לרוכשים אופציה לרכישת עד 25% נוספים מהון המניות של הבנק. נכון למועד דוח זה, טרם הושלמה עסקת מכירת השליטה, בעיקר בשל הצורך לקבל אישורים רגולטוריים שונים לעסקה.

⁴ חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות הן קבוצת הפועלים, קבוצת לאומי, קבוצת דיסקונט, קבוצת הבינלאומי וקבוצת המזרחי טפחות. בעבודה זו, השימוש במונח "הבנק" או "דיסקונט" או "התאגיד הבנקאי", מתייחס לתאגיד הבנקאי סולו, ללא החברות הבנות או המוחזקות. כך גם לגבי הבנקים האחרים.

⁵ עד ליום 29.9.2005 החזיק הבנק 55% מהון המניות של אילנות דיסקונט. באותו מועד רכש הבנק מידי אי די בי חברה לפיתוח בע"מ ומידי חברת השקעות דיסקונט בע"מ את יתרת המניות של אילנות דיסקונט במסגרת מימוש זכות סירוב ראשון.

יש לציין כי בימים האחרונים הודיע בנק דיסקונט כי הבנק המרכזי של ארה"ב אישר את העברת השליטה באי די בי ניו יורק לידי הרוכשים. עד להשלמת העברת השליטה, הסכים הבנק לפעול על פי הסדרים מיוחדים שהוצעו על ידי שר האוצר. בין השאר נקבע כי עד למועד השלמת העסקה יאפשר דירקטוריון הבנק לנציג מטעם הרוכשים לשמש כמשקיף ולהשתתף בישיבות הדירקטוריון של הבנק ושל מספר חברות בת עיקריות. המשקיף עליו המליצו הרוכשים, בהסכמת המפקח על הבנקים, הינו רו"ח שלמה זוהר. כן נקבע כי עסקות מהותיות של הבנק שאינן במהלך העסקים הרגיל וכן מינוי נושאי משרה בכירים בבנק, ייעשו רק לאחר שמיעת עמדתו של נציג הרוכשים.

**קבוצת דיסקונט: מבנה בעלות לאחר מכירת השליטה
(ולפני מימוש האופציה שרכשה קבוצת השליטה)**

פרויקט נרחב להחלפת תשתיות המחשוב

בסוף שנת 2001 החל בנק דיסקונט בפרויקט להסבת מערכת המחשוב של הבנק, המבוססת על מחשב Unisys, למערכת מבוססת IBM. הפרויקט מבוסס על פתרון שנבחר מבין מספר חלופות, ומושתת על חבילת מוצר בסיסי שעליו יש לבצע התאמות לפי צורכי הבנק, בשיטת Buy and Build.

הפרויקט כולל הסבה של כ-40 מערכות תשתית ויישום, בהן גם מערכות קריטיות כמו פקדונות ועו"ש, והפצתן לעבודה בבנק במספר גלי הפצה. עד כה הושלמו שני גלי הפצה, בהן כל מערכות התשתית, ניהול הלקוחות, מערכת הפקדונות, מערכות המיסוי ועוד. לדברי הנהלת הבנק, המערכות שהופצו עד כה מיושמות בהצלחה בעבודה מלאה בבנק. עד למחצית שנת 2006 צפוי להסתיים גל ההפצה השלישי הכולל את מערכת העו"ש המהותית, ומספר חודשים לאחר מכן יושלם גל ההפצה הרביעי. השלמה מוצלחת של גלי ההפצה השלישי והרביעי תהווה השלמה של עיקר הפרויקט. הפרויקט תוכנן במקורו להסתיים בסוף שנת 2005, בתקציב של כ-116 מיליון דולר (ללא מע"מ). התקציב הנוכחי עומד על כ-185 מיליון דולר ללא מע"מ (כ-216 מיליון דולר כולל מע"מ). עד ליום 30.9.2005 הושקע בפרויקט סך של 121 מיליון דולר (לפני מע"מ). החריגה בלוחות הזמנים ובתקציב הפרויקט נובעת להערכת ההנהלה, מהמורכבות המיוחדת של הפרויקט, בין המורכבים מסוגו בארץ, ובשל הרחבת הדרישות מהפרויקט במהלך הפיתוח וההטמעה, אשר נבעה בעיקר מדרישות רגולטוריות ומההתפתחות העסקית של הבנק. להערכת מידרוג, הפרויקט מציב בפני הבנק אתגרים תפעוליים משמעותיים בתחום הטכנולוגי, הניהולי והתקציבי.

במידרוג מעריכים כי הצלחת הפרויקט תתרום לשיפור ניכר ברמה הטכנולוגית של מערכות המידע בבנק, לשיפור ברמת המידע הניהולי והשיווקי ולהתייעלות ארגונית.

קבוצת דיסקונט: נתונים כספיים עיקריים במיליוני ש"ח						
12.00	12.01	12.02	12.03	12.04	9.05	
110,993	118,981	119,734	119,953	121,692	127,432	פיקדונות הציבור
18.1%	18.2%	18.4%	18.5%	18.3%	18.9%	נתח שוק
72,262	74,110	74,334	76,464	77,508	83,199	אשראי לציבור
14.9%	13.9%	13.7%	14.3%	14.4%	15.2%	נתח שוק
6,670	8,066	9,190	9,091	8,321	7,963	אשראי מאזני ללוים בעייתיים
740	990	896	845	880	503	הפרשה לחובות מסופקים (חומ"ס)
9.2%	10.9%	12.4%	11.9%	10.7%	9.6%	אשראי בעייתי / אשראי לציבור
1.02%	1.34%	1.21%	1.11%	1.14%	0.81%	הפרשה לחומ"ס / אשראי לציבור
(111)	(267)	(38)	154	556	569	רווח (הפסד) נקי
5,546	5,565	5,064	5,955	6,386	6,997	הון עצמי
9.30%	9.26%	9.30%	9.35%	9.83%	9.70%	יחס הלימות ההון הכולל
(2.0)%	(4.8)%	(0.7)%	3.0%	9.3%	12.1%	תשואה להון העצמי

מקור: דוחות כספיים לציבור

אסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית בבנק התמקדה בשנים האחרונות בשיפור הרווחיות והיעילות התפעולית, תוך צמיחה שמרנית בהיקף האשראי. אסטרטגיה זו קיבלה ביטוי בשיפור איכות תיק האשראי ודרכי ניהולו, בהתייעלות במצבת כוח האדם, ובסך הכל בשיפור הרווח והלימות ההון, תוך ירידה מסוימת בנתח השוק. להערכת מידרוג, האסטרטגיה של הבנק אופיינה בשמרנות יחסית שמנעה ממנו לנקוט בצעדים אסטרטגיים מהותיים, בין השאר תוצאה של הבעלות הממשלתית על הבנק. להערכת מידרוג, אסטרטגיית הצמיחה של הבנק עשויה להשתנות בשנים הקרובות, כתוצאה משתי התפתחויות משמעותיות שארעו בשנה האחרונה: מכירת גרעין השליטה בבנק למשקיעים פרטיים וחתימה על הסכם עקרונות למכירת חברות הנכסים שבבעלות הבנק.

מכירת גרעין השליטה בבנק למשקיעים פרטיים הסירה מהבנק את אי הוודאות שאפיינה את השנים האחרונות, לגבי גורל הבעלות בבנק, כמו גם את הבעלות הממשלתית – שתיהן בין הגורמים שהגבילו את האסטרטגיה העסקית של הבנק. בהנהלת הבנק מעריכים כי כניסת הבעלים החדשים צפויה להעמיק את תוכנית ההתייעלות, להוביל למימוש נכסים ולהרחבת הפעילות הבנקאית בישראל ובחו"ל. להערכת ההנהלה, יעד הבנק לשמור על יחס הלימות הון גבוה מ-10% נתמך גם על ידי הבעלים החדשים. השלמת המכירה של חברות הנכסים של הבנק צפויה להעמיד לרשות הבנק מקורות הוניים משמעותיים אשר להערכת ההנהלה, ישמשו אותו בעיקר להתרחבות בפעילות באמצעות צמיחה חיצונית ולהעמקת תוכנית ההתייעלות בבנק. בתוך כך, בוחן הבנק בימים אלו מספר השקעות, לרבות בבנקים קטנים ממנו, במטרה להרחיב את היקף הפעילות.

שיקולים עיקריים לדירוג

הבנק השלישי בגודלו בישראל המחזיק בנתח שוק גבוה באשראי ובפקדונות הציבור, במותג מוכר וותיק וברשת כלל ארצית של סניפים; תרומה גבוהה ויציבה של המגזר הקמעונאי להכנסות ולרווח מחזקת את יכולת השבת הרווחים של הבנקים (Recurring Earning Power); נקודת מפנה חיובית ברווחי הבנק כתוצאה מירידה בהיקף ההפרשות לחובות מסופקים; יתרת החובות הבעייתיים, ובפרט החובות שאינם נושאים הכנסה, עדיין גבוהה ומהווה סיכון לרווחי הבנק. עם זאת, הבנק מציג שיפור עקבי בכל האינדיקטורים של איכות האשראי, תוך שהוא משפר את מעמדו היחסי במערכת; שיפור באקלים הכלכלי והבטחוני בישראל, התורם לחיזוק הסביבה העסקית בה פועלת מערכת הבנקאות, ולשיפור בכושר ההחזר של הלווים. יחד עם זאת, ענף הנדל"ן, שמשקלו באשראי במערכת ובבנק גבוה מאוד, מוסיף להציג חולשה ולהוות מרכיב משמעותי בחובות הבעייתיים של הבנק; החברה הבת אי די בי ניו יורק, התורמת לקבוצת דיסקונט רווחים גבוהים ויציבים ומהווה נכס מהותי עבורה; אחזקות בהראל ביטוח, בכא"ל ובבנק הבינלאומי, הנהנות ממיצוב עסקי גבוה ומוביל בתחומן, ותורמות תרומה משמעותית לרווחי הקבוצה. אחזקות אלו מגדילות את הנזילות והגמישות הפיננסית של הבנק; הנהלה איכותית ומנוסה שהצליחה להוביל מפנה משמעותי בפעילות הבנק; אסטרטגיה עקבית ואינטנסיבית לעידוד פרישה מרצון של עובדים ותיקים הובילה להתייעלות, אם כי יחסי היעילות של הבנק עדיין נמוכים בהשוואה למערכת. הבנק צפוי להמשיך בתהליך ההתייעלות בשנים הקרובות; יחס הלימות ההון בבנק נותר נמוך יחסית למערכת, על אף שיפור מסוים בשנתיים האחרונות; מכירת חברות הנכסים של הבנק מעמידה לרשות הבנק מקורות הוניים משמעותיים שעשויים לשמש אותו לצמיחה בפעילות בין השאר באמצעות רכישה של בנקים אחרים, ולהמשך תוכנית ההתייעלות. עם זאת, מכירת חברות הנכסים צפויה לפגוע בהכנסות התפעוליות וביחסי היעילות לפחות בטווח הקצר. מכירת גרעין השליטה בבנק מהווה פוטנציאל למהלכים אסטרטגיים שיגדילו את רווחי הבנק ויאיצו את תוכנית ההתייעלות.

חוזקות

נתח שוק משמעותי של 15% באשראי לציבור ו-19% בפקדונות הציבור עם דומיננטיות במגזר הקמעונאי, המאפיין בפיזור גבוה, ברווחיות גבוהה ויציבות יחסית של ההכנסות והתרומה

קבוצת דיסקונט היא הקבוצה הבנקאית השלישית בגודלה בישראל, אם כי במרחק ניכר אחרי שתי הקבוצות הגדולות, פועלים ולאומי. היקף האשראי לציבור בקבוצה ליום 30.9.2005 הסתכם בכ-83.2 מיליארד ש"ח, המהווה נתח שוק של 15.2%. נתח השוק של הקבוצה בפקדונות לציבור גבוה יותר ועומד על 18.9%, תוצאה בין השאר של מדיניות אשראי שמרנית יחסית ושמירה על יתרות נזילות גבוהות המאפיינת באופן מסורתי את הבנק. חלקה של הקבוצה בסך העמלות התפעוליות שרשמו חמשת הקבוצות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 היה אף הוא גבוה מנתח השוק של הקבוצה באשראי, ועמד על כ-18.7%. חלקה של קבוצת דיסקונט בסך האשראי שניתן במערכת ללווים בעלי תקרת אשראי שעד 40 אלף ש"ח עמד בסוף שנת 2004 על כ-24%, בהשוואה לנתח שוק של 14.4% בסך האשראי לציבור באותו מועד. נתונים אלו מצביעים להערכת מידרוג, על החוזק היחסי של הקבוצה במגזר הקמעונאי.

חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות:						
נתח שוק אשראי ופקדונות ליום 30.9.2005 ועמלות תפעוליות לינואר - ספטמבר 2005 (מיליוני ש"ח / אחוזים)						
עמלות תפעוליות		פקדונות הציבור		אשראי לציבור		
35.1%	2,584	30.0%	202,790	33.0%	180,198	פועלים
28.5%	2,102	31.9%	215,603	32.0%	175,054	לאומי
18.7%	1,374	18.9%	127,432	15.2%	83,199	דיסקונט
9.0%	664	10.3%	69,434	11.9%	64,860	מזרחי
8.7%	643	8.9%	60,093	7.9%	43,064	בינ"ל
100.0%	7,367	100.0%	675,352	100.0%	546,375	סך הקבוצות הגדולות

מקור: דוחות כספיים לציבור

המגזר הקמעונאי, הכולל את פעילות מגזרי משקי הבית והעסקים הקטנים, תורם את מרבית ההכנסות והרווח מהפעילות הבנקאית של הקבוצה. הבנק נהנה ממרווחי ריבית גבוהים יותר במגזר זה, מעמלות הקצאת אשראי ומשיעור נמוך משמעותית של הפרשות לחובות מסופקים, כל אלו משפיעים לטובה על הרווח המימוני מהמגזר. בנוסף, המגזר הקמעונאי תורם גם את עיקר העמלות התפעוליות של הקבוצה: היקף העמלות מהפעילות הבנקאית של הקבוצה בישראל הסתכם בשנת 2004 בכ-960 מיליון ש"ח, מהם כ-700 מיליון ש"ח נבעו מהמגזר הקמעונאי. בשונה מיתר המגזרים, מאופיין המגזר הקמעונאי ביציבות גבוהה יחסית בהכנסות וברווח.

בשנים האחרונות הפנה הבנק דגש מיוחד למגזר הקמעונאי במטרה להגדיל את מספר החשבונות הפעילים של משקי בית. בתוך כך, שם לו הבנק כיעד להגדיל בשיעור חד יחסית את היקף האשראי למגזר הקמעונאי, ובתוך כך את היקף האשראי הצרכני. פעילות הבנק בהקשר זה כוללת מבצעי הצטרפות קצרי טווח המלווים לצד פעילות אסטרטגית לטווח ארוך במישור של הפילוח של לקוחות ומוצרים, השירות ללקוח והשקעה בסניפים. להערכת מידרוג, התחרות בין הבנקים על המגזר הקמעונאי הינה אינטנסיבית מאוד לאור ההערכה כי מרבית הבנקים הציבו מגזר רווחי זה כיעד אסטרטגי לגידול.

קבוצת דיסקונט: התפלגות ההכנסות והרווח הנקי בפעילות הבנקאית בישראל ובסך הקבוצה, שנת 2004 במיליוני ש"ח								
סך הקבוצה	כל היתר***	סך פעילות בנקאית בישראל	פעילות בנקאית בישראל					סך הכנסות
			קרטיסי אשראי	דיור	עסקי**	מסחרי	קמעונאי*	
3,473	673	2,800	83	125	698	190	1,704	רווח מימוני
2,226	735	1,491	531	57	138	68	697	הכנסות תפעוליות
5,699	1,408	4,291	614	182	836	258	2,401	סך הכנסות
(880)	(35)	(845)	(8)	(78)	(543)	(42)	(174)	הפרשה לחומ"ס
556	277	279	47	12	(14)	(23)	257	רווח נקי

מקור: דוחות כספיים לציבור

* משקי בית, עסקים קטנים ובנקאות פרטית

** חברות גדולות, בנייה ונדל"ן

*** ניהול פיננסי בבנק, חברות ניהול נכסי לקוחות, חברות ריאליות בישראל ופעילות בינ"ל.

מרבית המנהלים הבכירים בבנק נכנסו לתפקידם בתחילת העשור הנוכחי, וההנהלה הבכירה הוכיחה יכולת הובלה של תמורות משמעותיות בפעילות הבנק

בשנת 1997 מונה יו"ר הבנק הנוכחי מר אריה מינטקביץ. מנכ"ל הבנק מר גיורא עופר החל בתפקידו בחודש מרץ 2001 והוא מכהן בתפקיד זה עד היום. קודם לכן מילא שורה של תפקידים בכירים בהנהלת בנק לאומי. מרבית חברי ההנהלה בבנק מכהנים בתפקידם החל משנת 2001, והחלו את דרכם בבנק עם כניסת המנכ"ל הנוכחי. כל ראשי החטיבות הבנקאיות הם בעלי ניסיון רב בתחום הבנקאות. השינויים בדרג הניהולי בבנק בתחילת העשור הנוכחי לוו בתמורות ארגוניות שנועדו לשפר את ניהול הסיכונים בבנק, ובפרט את ניהול האשראי בחטיבה העסקית.

השינויים הארגוניים ניכרים גם במערכת הסניפים של הבנק, אשר עברה בשנים 2001-2005 תמורות במטרה למקדה בתחום הקמעונאות. בתקופה זו נערכו מהלכים לארגון מחדש של השירות ללקוחות, להטמעת תרבות השירות, המכירה והיזמות ולגיוס לקוחות חדשים. במקביל 31 סניפים אוחדו בתקופה עם סניפים אחרים, ובסך הכל 70 סניפים היו מעורבים בהליכים של מיזוג או העברת פעילות - למעלה ממחצית סניפי הבנק. מרבית מנהלי הסניפים וסגניהם עברו רוטציה בתקופה האמורה.

להערכת מידרוג, החלפת ההנהלה והתמורות הארגוניות שבאו אחריה היו בין הגורמים שהובילו לשיפור איכות תיק האשראי בבנק ולמפנה ברווחיותו. להערכת מידרוג, יכולת הניהול של הנהלת הבנק מתבטאת בהצלחתה לבצע התייעלות תפעולית וליישם תוכנית פרישה מרצון גם בשנים בהם סבל הבנק מהפסדים כבדים ותחת מגבלות הון קשות. להערכת מידרוג, הנהלת הבנק מציגה מחויבות גבוהה להמשך תוכנית ההתייעלות גם בשנים הבאות. יש לציין כי בתוך כך חל שיפור בשנים האחרונות ביחסי העבודה בבנק.

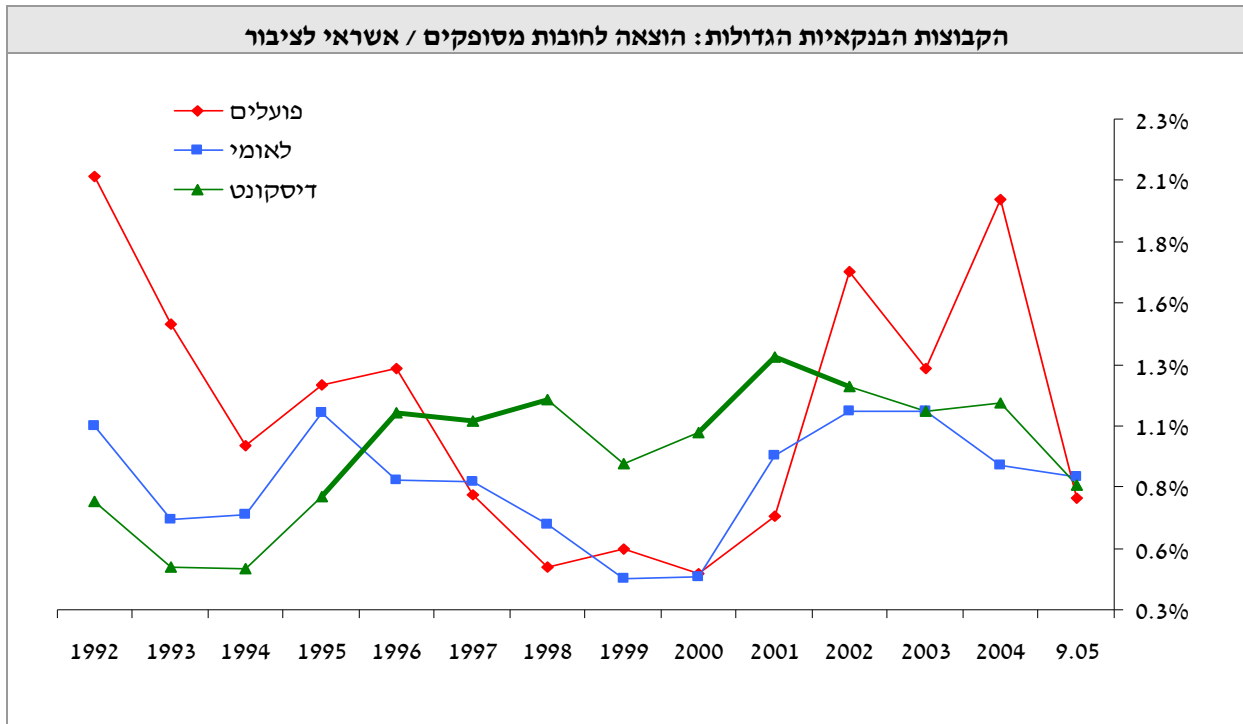
שיעור ההפרשות לחומ"ס ביחס לאשראי מצוי בשיפור עקבי בשנים האחרונות, כתוצאה מהפרשות גבוהות בשנות העבר ומשיפור באיכות תיק האשראי החדש בבנק

בחינת שיעור ההפרשות מהאשראי בקבוצת דיסקונט בין השנים 1992 עד 2004, ובהשוואה לשתי הקבוצות הבנקאיות הגדולות - פועלים ולאומי, מראה כי רמת ההפרשות ביחס לאשראי בדיסקונט הייתה הגבוהה מבין שלוש הקבוצות במרבית השנים הללו. בתוך כך, ניתן להבחין בשני פרקי זמן בהם חלה עליית מדרגה ברמת ההפרשות בקבוצת דיסקונט: הראשונה בשנת 1996 והשנייה בשנת 2001.

עליית המדרגה הראשונה הייתה מתמשכת וייחודית לבנק. הנהלת דיסקונט נוטה ליחס לשנים 1992 עד 1995 תופעה של "כשל מערכתי", אשר אופיינה במדיניות אשראי אגרסיבית, בעיקר למגזר הנדל"ן, שתוצאותיה קיבלו ביטוי במשך שנים לאחר מכן, בגידול חד בהיקף האשראי הבעייתי, באשראי שאינו נושא הכנסה, וכמובן, גם בהפרשות לחובות מסופקים.

להערכת מידרוג, החלפת ההנהלה הבכירה ומרבית דרג הניהול בבנק לקראת סוף העשור הקודם, לצד שינויים ארגוניים ושינויי נהלים, הציבו את התשתית לשיפור איכות הקצאת האשראי וניהולו. שינויים נוספים שמונה הנהלת הבנק, כחלק מהשינוי במדיניות האשראי כוללים את הקמת המחלקה לאשראים מיוחדים המטפלת באשראים בעייתיים גדולים או מורכבים במיוחד ואת הסריקה של כל התיקים במחלקה לליווי פרויקטים. מעבר לכך, החל מסוף שנות ה-90 ניכרת ירידה בנתח השוק של קבוצת דיסקונט במערכת, פועל יוצא של מדיניות מצמצמת, בין השאר בשל מצוקת ההון אליה נקלע בשל ההפסדים ובשל ההפרשות לחובות מסופקים.

הקבוצות הבנקאיות הגדולות: הוצאה לחובות מסופקים / אשראי לציבור

מקור: דוחות כספיים לציבור ונתוני בנק ישראל

עליית המדרגה השנייה, בשנים 2000-2001, אפיינה גם את קבוצות הפועלים ולאומי, והיא פועל יוצא של התרחבות אגרסיבית בכלל המערכת הבנקאית בישראל בשנות הגאות הכלכלית, כחלק מהתמורות בענפי התקשורת והטכנולוגיה המתקדמת ("שנות הבועה הכלכלית"). במידה מסוימת, זוהי גם תוצאה של מדיניות ההפרשות שכפה הבנק המרכזי על הבנקים, שכללה הפרשות כלליות כנגד ענפים בסיכון גבוה. אולם, ניתן להבחין שעליית המדרגה השנייה בקבוצת דיסקונט החלה עוד קודם לזו של קבוצות הפועלים ולאומי, והייתה פחות חדה משל האחרונות. הבדלים אלו נובעים מהגורמים אשר תוארו לעיל: ראשית, קבוצת דיסקונט רשמה עליית מדרגה בהפרשות עוד בתחילת העשור הקודם; שנית, חילופי ההנהלה בסוף שנות ה-90 הובילו להאצת הפרשות בגין העבר; בנוסף, חלקה של קבוצת דיסקונט בהתרחבות האשראי בשנות הבועה היה ככל הנראה קטן יותר, בשל מדיניות האשראי השמרנית שכפתה עליה מצוקת ההון.

החל משנת 2003 ניכרת בקבוצת דיסקונט ובבנק עצמו ירידה בשיעור ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי, תוך שיפור גם במעמדו היחסי של הבנק בהשוואה לענף. להערכת מידרוג, הירידה בהפרשות היא תוצאה של השלמת ההפרשה של חלק ניכר מהאשראי הבעייתי, של שינוי מדיניות הקצאת האשראי בבנק ושל שינוי בדרכי ניהול האשראי בבנק. במידרוג מעריכים כי התאוששות משמעותית בפרמטרים הכלכליים ובחוסן הפיננסי של ענף הבינוי והנדל"ן בישראל עשויה להוביל לשיקום חלק מהחובות שהופרשו בעבר.

שיפור מתמשך באיכות תיק האשראי הוביל מפנה ברווחי הבנק בהשוואה להפסדים הכבדים שנרשמו בשנים 2000 עד 2002. עם זאת, רמת החוב הבעייתי והחוב שאינו נושא הכנסה בבנק נותרו גבוהים ומנעו ממנו לרשום רווחים משמעותיים גם בשנתיים האחרונות

בשלוש השנים האחרונות רושם הבנק שיפור בכל האינדיקטורים לאיכות תיק האשראי. משקל האשראי הבעייתי ביחס לסך האשראי לציבור הגיע לשיאו בשנת 2002 ומאז רושם ירידה עקבית שלוותה גם בירידה בשיעור ההפרשה השנתית לחובות מסופקים ביחס לאשראי.

יתרת האשראי ללווים בעייתיים בקבוצת דיסקונט ליום 30.9.2005 הסתכמה בכ-8.0 מיליארד ש"ח. בתוך כך, האשראי ללווים בעייתיים שאינו נושא הכנסה הסתכם בכ-2.7 מיליארד ש"ח, והיווה כ-3.3% מסך האשראי לציבור בקבוצה, זאת בהשוואה ליחס של 3.9% עד 3.6% בשנים 2001 עד 2004. יתרת האשראי ללווים בעייתיים בבנק עצמו עמדה על כ-6.0 מיליארד ש"ח ליום 31.12.2004 (13.6% מהאשראי לציבור בבנק) מתוך כך כ-2.0 מיליארד ש"ח אשראי שאינו נושא הכנסה (כ-4.6% מהאשראי לציבור בבנק).

היחס בין יתרת ההפרשות לחובות מסופקים לבין האשראי ללווים בעייתיים ברוטו (אשראי בעייתי בתוספת הפרשה לחובות מסופקים) מצוי בגידול מתמשך, ועמד על כ-42% ביום 30.9.2005, בהשוואה ליחס של כ-36% בשנים קודמות. הגידול ביחס כיסוי ההפרשות הינו סימן חיובי, המצביע על כך שקצב ההפרשות מהיר מקצב הגידול בחובות הבעייתיים. ההוצאה להפרשה לחובות מסופקים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 עמדה, בחישוב שנתי, על שיעור של 0.81% מיתרת האשראי לציבור – שיפור משמעותי ביחס לשנים קודמות.

חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות: אינדיקטורים לאיכות תיק האשראי 2001 עד 2005

באחוזים %				
דיסקונט	פועלים	לאומי	מזרחי	בינ"ל
הפרשה שנתית / אשראי לציבור				
0.81	0.75	0.84	0.39	0.61
1.14	0.97	0.89	0.56	0.99
1.11	1.28	1.11	0.50	1.34
1.21	1.68	1.10	0.52	1.73
1.34	0.68	0.93	0.53	0.91
אשראי ללווים בעייתיים / אשראי לציבור				
9.6	11.1	9.8	6.0	12.1
10.7	11.8	11.0	6.5	12.9
11.9	11.3	9.8	7.7	12.3
12.4	10.4	9.8	7.5	9.1
10.9	8.4	10.0	7.6	6.6
אשראי שאינו נושא הכנסה / אשראי לציבור				
3.3	3.1	1.4	1.2	2.8
3.6	3.3	1.5	1.5	3.4
3.8	2.9	2.3	1.3	2.5
3.9	2.1	2.3	1.7	2.9
3.8	1.3	1.4	0.9	1.4
אשראי שאינו נושא הכנסה / הון עצמי				
39.2	34.1	14.9	17.7	29.2
44.2	40.0	17.4	22.4	39.1
48.2	37.1	27.1	20.8	32.0
57.8	30.9	30.4	28.7	42.8
50.5	19.6	18.6	16.4	21.3

מקור: דוחות כספיים לציבור
* חושב בגילום שנתי פשוט של ההוצאה על ההפרשה לחומ"ס בשלושת הרבעונים ראשונים של שנת 2005.

אי די בי ניו יורק תרמה לקבוצה את עיקר הרווח בשנים האחרונות, ומחזיקה בערך כלכלי משמעותי עבורה

דיסקונט בנקורפ אינק ("דיסקונט בנקורפ") הינה חברה רשומה בארה"ב המוחזקת בבעלות מלאה של בנק דיסקונט, ומחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב- אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק הינו בנק מסחרי הפועל, ישירות ובאמצעות חברות בנות, בתחום הבנקאות הפרטית והמסחרית ללקוחות בדרום אמריקה ובארה"ב. עיקרי השירותים שמציע הבנק כוללים: ניהול פקדונות ובנקאות פרטית; מתן הלוואות לחברות בגודל בינוני בעיקר בארה"ב. להערכת הנהלת הבנק, דיסקונט ניו יורק הוא בעל נישא משמעותית בהלוואות לחברות במגזר הבינוני (Middle market), במיוחד באזור ניו יורק, בדרום פלורידה ובלוס אנג'לס. לאחרונה החל הבנק בפיתוח הפעילות גם באזור ניו ג'רסי; רכישת חובות לקוחות (פקטורינג), ענף צומח בבנק, עם היקף פקטורינג של כ-1 מיליארד דולר. ענפי העסקים העיקריים בהם פעיל הבנק הינם טקסטיל, אלקטרוניקה, מזון, ארגונים שלא למטרת רווח וענף הבידור.

דיסקונט בנקורפ אינק - נתונים כספיים עיקריים, במיליוני דולר ארה"ב				
	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	30.9.2005
סך נכסים	7,084	7,716	8,410	9,106
אשראי לציבור	1,845	2,214	2,481	2,838
פקדונות	4,383	4,594	5,019	6,350
הון עצמי	553	520	537	571
יחס הלימות ההון הכולל	15.3%	13.5%	12.5%	12.2%
רווח נקי	53	38	50	54
תשואה על ההון	10.8%	6.8%	9.6%	13.7%

בשנת 2004 חילק בנקורפ דיבידנד בסך 20 מיליון דולר בגין רווחי שנת 2004. במהלך שנת 2003 חילק בנקורפ דיבידנד של 45 מיליון דולר מרווחי שנת 2002 ודיבידנד נוסף של 30 מיליון דולר בגין רווחי שנת 2003. יש לציין כי בהסכם שנחתם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי הבנק והחשב הכללי במשרד האוצר, במקביל להסכם מכירת גרעין השליטה בבנק, נקבע כי אם תימכר השליטה באי די בי ניו יורק, תועבר מלוא התמורה שתתקבל במזומן לבנק, ולא ניתן יהיה למשוך דיבידנד מכספי תמורת המכירה עד לתום חמש שנים ממועד מכירת גרעין השליטה, אלא אם יוסכם אחרת עם העובדים.

אחזקות בעלות מיצוב עסקי גבוה בתחומן, ובעלות תרומה משמעותית לרווחיות הקבוצה

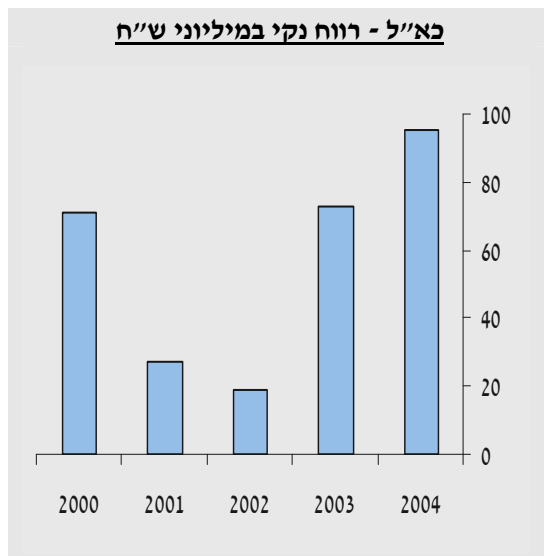
לבנק אחזקה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("הבינלאומי"), בשיעור של 26.4% בהון המניות ו-11.1% בזכויות ההצבעה וכן הבנק זכאי לכך שרבע מחברי הדירקטוריון של הבינלאומי יומלצו על ידיו. הבינלאומי הינו הבנק החמישי בגודלו בישראל, עם נתח שוק של כ-8% באשראי לציבור, מרביתו אשראי למגזר העסקי המהווה את מוקד הפעילות של הבינלאומי. ברבעונים האחרונים הציג הבינלאומי מגמת שיפור בתוצאות, בעיקר בשל ירידה בהיקף ההפרשות לחובות מסופקים ובהיקף החובות שאינם נושאים הכנסה. בשנים 2002 ו-2003 נקלע הבינלאומי למשבר רווחיות שנבע מהפרשות גבוהות לחובות מסופקים, בעיקר בענף התקשורת. בשנת 2003 רשם דיסקונט הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו בבינלאומי, על פי דרישת המפקח על הבנקים, בסך של כ-173 מיליון ש"ח. יש לציין כי הבנק מציג בדוחותיו הכספיים הערכת שווי מומחה הקובעת כי שווי השקעת הבנק בבינלאומי גבוהה משוויה המאזני. אותו מומחה קובע גם כי לפי עקרונות חשבונאיים מקובלים, לא היה מקום מלכתחילה להפרשה לירידת ערך בגין ההשקעה, ואף אין לכך מקום כיום. תרומת הבינלאומי לרווחי קבוצת דיסקונט גדלה במידה משמעותית בשנת 2004 ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005, ועמדה על סך של 65 מיליון ש"ח ו-88 מיליון ש"ח, בהתאמה.

קבוצת דיסקונט - תרומת מרכזי הרווח העיקריים לרווח הנקי						
במיליוני ש"ח						
2000	2001	2002	2003	2004	1-9/05	
(470)	(816)	(366)	148	104	(62)	בנק דיסקונט*
62	17	58	86	103	102	מרכנתיל דיסקונט
41	26	24	18	(23)	16	דיסקונט משכנתאות
28	11	8	24	33	33	קבוצת כ.א.ל
(339)	(762)	(276)	276	217	89	סך חברות בנקאיות מאוחדות בישראל
112	417	215	(45)	143	321	דיסקונט בנקורפ ודיסקונט שוויץ
(227)	(345)	(61)	231	360	410	סך חברות בנקאיות מאוחדות
73	46	(18)	43	65	88	הבנק הבינלאומי
-	10	19	73	63	36	הראל ביטוח
29	16	(14)	3	46	27	שירותים פיננסיים אחרים
(125)	(273)	(74)	350	534	561	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
14	6	36	(196)	22	8	רווח (הפסד) מפעולות לא רגילות
(111)	(267)	(38)	154	556	569	רווח (הפסד) נקי

* תוצאות הבנק לבדו מושפעות מפעולות חיסוי ההשקעה של הבנק בדיסקונט בנקורפ במטרה להימנע מסיכונים שער מטבע חוץ. להלן תוצאות הרווח הנקי מפעולות רגילות בבנק בלבד בנטרול השפעת החיסוי בכל אחת מהשנים לעיל (במקביל, התרומה לבנק של דיסקונט בנקורפ משתנה בהתאמה, כך שלפעולת החיסוי אין השפעה על הרווח הנקי):

2000	2001	2002	2003	2004	1-9/05	
(495)	(696)	(348)	54	85	22	בנק דיסקונט – רווח נקי בנטרול השפעת חיסוי ההשקעה בחו"ל

הראל ביטוח פועלת בכל ענפי הביטוח הכללי וביטוח החיים, והיא בעלת מעמד מוביל ודומיננטי בענף ביטוחי הבריאות. להראל נתח שוק יציב של כ-14% בענף הביטוח הכללי וכ-13% בענף ביטוח חיים. הראל ביטוח רשמה בשנים האחרונות צמיחה מהירה מאוד בתחום פעילותה וברווחים. למגמות החיוביות בשוק ההון הייתה השפעה חיובית חזקה על רווחי הראל ביטוח, בדומה לכל חברות הביטוח בישראל. ליום 30.9.2005 החזיק הבנק 15.89% מהון המניות ומזכויות ההצבעה בהראל ביטוח, לאחר שבמהלך שנת 2004 מכר הבנק מניות של הראל ביטוח המהוות 4.11% מהונה המונפק בתמורה כוללת של 128 מיליון ש"ח ורווח הון של כ-32 מיליון ש"ח. יש לציין כי בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005 אשר נחקק בעקבות המלצות ועדת בכר לרפורמה בשוק ההון, נקבע, בין השאר, כי אחד התנאים לכך שבנקים יורשו לעסוק בייעוץ פנסיוני הוא שהבנקים אינם מחזיקים יותר מ-5% במבטח ואינם מחזיקים יותר מ-10% באמצעי השליטה בתאגיד השולט במבטח. כתוצאה מחקיקה זו צפוי בנק דיסקונט לרדת בשיעור אחזקותיו בחברת הראל, לשיעור של 10% לכל היותר, וזאת לאור רצון הבנק להיכנס לתחום הייעוץ הפנסיוני, על מנת לפצות באופן חלקי על אובדן ההכנסות מפעילות קרנות הנאמנות וקופות הגמל.

כרטיסי אשראי לישראל (כא"ל) הינה חברת כרטיסי האשראי השנייה בגודלה בישראל במונחי מחזור הפעילות בכרטיסי אשראי, לאחר ישראלכרט (בבעלות של בנק הפועלים), ולצד לאומי קארד (בבעלות בנק לאומי). כא"ל מתפעלת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"מאסטקארד". ליום 30.9.2005 החזיק הבנק 51% מזכויות ההון ו-63% מזכויות ההצבעה בכא"ל ובדינרס. יתר המניות בכא"ל מוחזקות בידי שותפים אסטרטגיים: הבנק הבינלאומי, פישמן רשתות והראל השקעות. שוק כרטיסי האשראי בישראל מצוי בצמיחה מהירה יחסית וצפוי להמשיך ולצמוח נוכח ההתעוררות הצפויה במגזר האשראי הצרכני, בין השאר נוכח המגבלות החדשות על חריגה ממסגרות אשראי.

בשנת 2005 נמשכה מגמת השיפור ביציבות ענף הבנקאות ואולם, היקף האשראי שאינו נושא הכנסה נותר גבוה ועדיין מצביע על רמת סיכון לא מבוטלת

התפתחות האינדיקטורים לבחינת היציבות והאיתנות של המערכת הבנקאית בישראל מעידה על שיפור בחלק מהפרמטרים המרכזיים בשנים 2003-2005, ובכלל זאת ירידה בריכוזיות הלווים, ירידה במשקל ענף הנדל"ן באשראי לציבור וירידה מסוימת בהיקף האשראי הבעייתי ביחס לסך האשראי בשנת 2004 ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 רשמו מרבית הבנקים הגדולים שיפור ביחס הלימות ההון הכולל, נוכח עלייה מתונה יחסית בהיקף האשראי לציבור ביחס לגידול ברווחים ובהון העצמי.

אינדיקטורים ליציבות הפיננסית של מערכת הבנקאות בישראל						
12.00	12.01	12.02	12.03	12.04	9.05	
12.5%	9.8%	1.6%	(1.3)%	0.4%	1.7%	גידול באשראי לציבור
9.2%	9.4%	9.9%	10.3%	10.8%	*	הלימות ההון הכולל
0.50%	0.85%	1.31%	1.12%	0.92%	0.74%	הפרשה שנתית לחומ"ס / אשראי לציבור
7.0%	9.0%	10.1%	10.6%	10.9%	9.9%	אשראי בעייתי / סך האשראי לציבור
20.3%	23.2%	35.1%	33.3%	31.0%	29.2%	אשראי שאינו נושא הכנסה / הון עצמי
18.3%	18.1%	18.0%	16.8%	15.9%	*	אשראי לענף הנדל"ן / סך האשראי
47.2%	47.5%	47.5%	45.7%	41.9%	*	משקל אשראי ללווים בעלי חבות אשראי גבוהה**
7,369	8,753	13,351	13,933	13,763	12,844	אשראי שאינו נושא הכנסה (במיליוני ש"ח)
2.79	2.99	2.95	2.74	2.58	*	מדד החוסן הפיננסי של מערכת הבנקאות בישראל***

מקור: מערכת הבנקאות בישראל דוח המפקח על הבנקים לשנת 2004, דוחות כספיים לציבור ועיבודי מידרוג. הנתונים מתייחסים לחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות.

* אין נתון למועד זה.

** אין להשוות את היחס החל משנת 2003 לזה שלפני שנת 2003 בשל שינוי במדרגות הדיווח על התפלגות האשראי. עד לשנת 2002 (כולל) – מתייחס לחבות אשראי שמעל 35 מיליון ש"ח. החל משנת 2003 - חבות אשראי שמעל 40 מיליון ש"ח.

*** המדד נע בין 1 (הציון הגבוה ביותר) לבין 5 (הציון הנמוך ביותר). המדד משקלל אינדיקטורים של רווחיות, סיכונים לסוגיהם והלימות הון.

עם זאת, ועל אף רמת ההפרשות הגבוהה בשנים האחרונות, היקף האשראי שאינו נושא הכנסה בסך חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות נותר גבוה מאוד: כ-12.8 מיליארד ש"ח ליום 30.9.2005, אשר היוו כ-26% מההון העצמי המצרפי של חמש הקבוצות הבנקאיות לאותו מועד.

גם משקל האשראי במערכת לענף הנדל"ן נותר גבוה יחסית (כ-15.9% מסך האשראי לציבור בחמשת הקבוצות הבנקאיות הגדולות ליום 31.12.2004), אם כי הוא רשם ירידה בהשוואה לשנים קודמות.

על פי מדד "החוסן הפיננסי" של מערכת הבנקאות, שפיתחה מחלקת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, חל שיפור בחוסנה הפיננסי של המערכת בשנת 2004, בעיקר כתוצאה משיפור בהלימות ההון וברווחיות הקבוצות הבנקאיות.

ענף הבנקאות בישראל מאופיין בריכוזיות גבוהה של חמש הקבוצות הגדולות ובתחרות נמוכה יחסית במגזר הקמעונאי

מערכת הבנקאות בישראל מאופיינת במבנה דואופולי המורכב משתי קבוצות בנקאיות, פועלים ולאומי, החולשות על כ-62% מסך האשראי לציבור, ובתוך כך על כ-70% מהאשראי הקמעונאי. נתח השוק של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל עמד בשנת 2004 על 95% מהאשראי לציבור בכלל המערכת (96% מהפקדונות ו-97% מהעמלות התפעוליות). בהתאם, רמת הריכוזיות במערכת הבנקאית גבוהה מאוד ביחס למרבית המדינות בעולם המערבי. רמת הריכוזיות של מערכת הבנקאות הישראלית לא השתנתה באופן מהותי בשנים האחרונות. רמת התחרות במערכת הבנקאית מצויה במגמת עלייה, אם כי היא עדיין נמוכה מאוד.

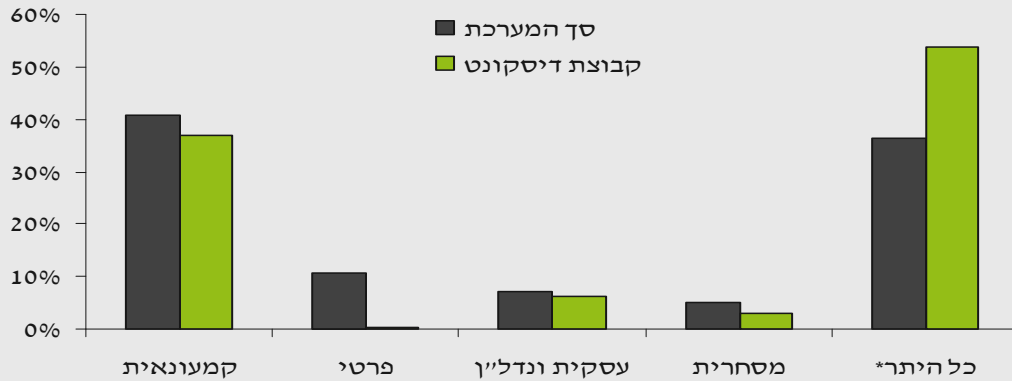
נהוג לנתח את רמת התחרות על פני שלושה מישורים: התחרות בין הבנקים, כוח השוק של הלקוחות במגזרים השונים ואיומים תחרותיים על הבנקים במצד תחליפי אשראי. רמת התחרות בין הבנקים נותרה נמוכה מאוד כפי שהיא משתקפת ברמת הריכוזיות במערכת. כוח השוק של הבנקים ביחס ללקוחות נמדד על ידי בנק ישראל באמצעות "מדד כוח השוק", האומד את פער הריבית על מחיר האשראי במגזר העסקי ובמגזר משקי הבית. מדד זה מצביע על כך שכוח השוק של הבנקים במגזר משקי הבית גבוה מזה שבמגזר העסקי, תופעה הנצפית גם במערכות בנקאות אחרות בעולם. גם במדד זה לא חל שיפור מהותי בשנים האחרונות, אם כי ניתן להעריך כי חקיקה שנועדה להגן על הצרכנים עשויה להוביל לירידה מסוימת בכוח השוק של הבנקים כלפי משקי הבית. הפרמטר העיקרי שבו ניתן להצביע על עלייה משמעותית ברמת התחרות במערכת הבנקאית בישראל הוא שוק תחליפי האשראי הבנקאי.

סיכונים עסקיים

איומים תחרותיים על פעילות הבנקים במגזר הקמעונאי

מבנה מערכת הבנקאות בישראל תומך בתחרות גבוהה יחסית במגזר העסקי, ופחות במגזר הקמעונאי. ואולם, הפסדים כבדים שנגרמו לבנקים הגדולים מהמגזר העסקי במהלך תחילת העשור, ובפרט בשנים 2001 ו-2002, מגבלות על קבוצת לוויים שהטיל בנק ישראל, וירידה בביקושים לאשראי מצד החברות הגדולות בשנות המיתון האחרונות, הסיטו את התחרות למגזר הקמעונאי, אשר מוסיף להוכיח יציבות ורווחיות. במקביל לכך ניכרת בשנים האחרונות התעוררות צרכנית בנושא הבנקאות הקמעונאית מצד גורמי הפיקוח (המפקח על הבנקים והכנסת), גופים צרכניים והציבור בכללו, המתבטאת בדרישות לרפורמה במבנה העמלות, בדרישות להסרת חסמי מעבר בין הבנקים ובעלייה ניכרת בהיקף התביעות הייצוגיות נגד בנקים בנושאים צרכניים ופיננסיים שונים. מגמות אלו צפויות לחזק את המעמד התחרותי של המגזר הצרכני, שהיה חלש מאוד בעבר, ולהגביר את התחרות בין הבנקים על מגזר זה.

התפלגות ההכנסות התפעוליות לפי מגזרי פעילות עיקריים - שנת 2004

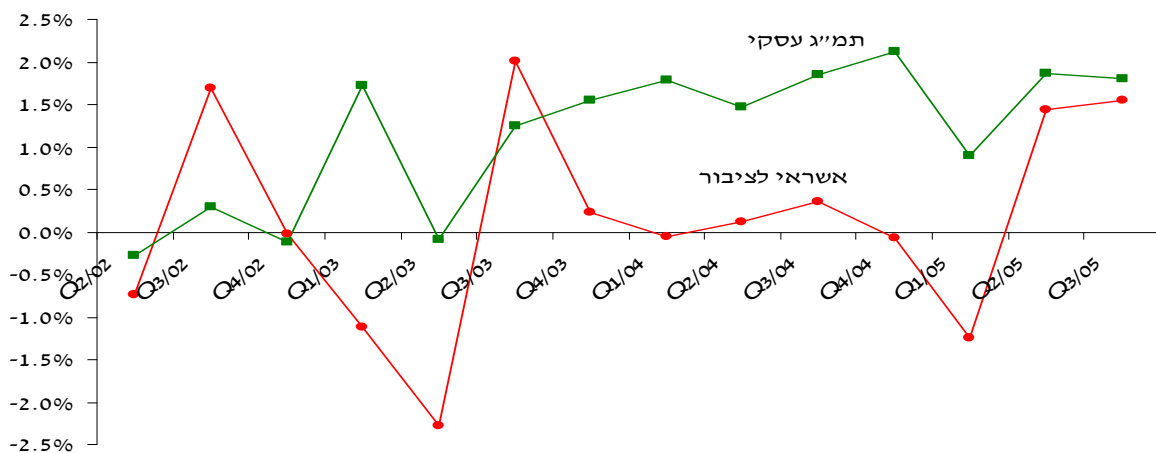

* כולל את מגזר הדיור, כרטיסי אשראי, אחזקות ריאליות, חברות ניהול הנכסים והחטיבות הפיננסיות. מקור: דוחות כספיים לציבור

גידול בביקוש לאשראי מצד חברות גדולות בשל ההתעוררות בכלכלה, לצד גידול במקורות האשראי הבנקאי והחוף בנקאי, עלולים להחריף את התחרות על האשראי למגזר העסקי, לשחוק מרווחים ולסכן את איכות תיק האשראי

ברבעון השני וברבעון השלישי של שנת 2005 נרשם במערכת הבנקאית, לראשונה מזה שבעה רבעונים, גידול משמעותי בהיקף האשראי לציבור, בשיעור רבעוני של 1.4%-1.6%, בהתאמה (שיעור שינוי ברבעון ביחס לרבעון קודם). בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 נרשם גידול של 1.7% באשראי לציבור ביחס להיקפו בסוף שנת 2004, בדומה לשיעור הגידול בשנת 2004 כולה. הגידול המתון באשראי הבנקאי, על אף הגידול בקצב הצמיחה בתוצר הגולמי, נבע ממספר גורמים: ראשית, על אף ההתאוששות הכללית במשק, הוסיף ענף הנדל"ן, המהווה מרכיב משמעותי בביקושים לאשראי, לרשום האטה; שנית, שמרנות יחסית של הבנקים, לאחר ההתרחבות המהירה באשראי בתחילת העשור הנוכחי, הגבילה את התרחבות האשראי. ולבסוף, גידול בהיצע ובביקוש למימון חוץ בנקאי הסיט מקורות מהבנקים. השפעות אלו לצמצום האשראי הבנקאי קיזזו חלק מהגידול בביקושים לאשראי כתוצאה מהצמיחה בתוצר והצריכה הפרטית, ובסך הכל כאמור נרשם גידול מתון בלבד.

שיעור שינוי רבעוני באשראי הבנקאי ובתוצר המקומי הגולמי למגזר העסקי: 2002-2005

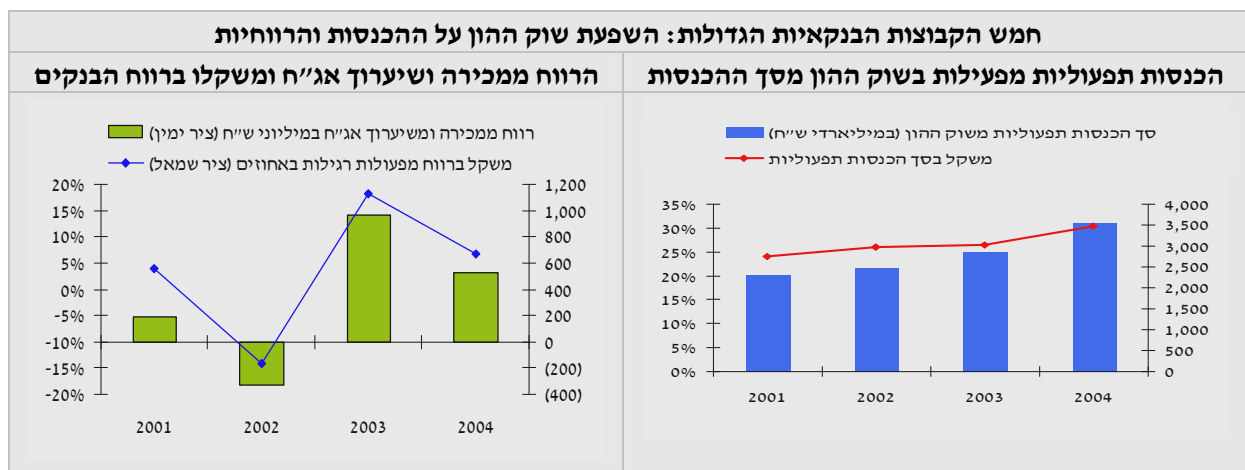

מקור: דוחות כספיים לציבור ונתוני הלמ"ס.

מגמת הצמיחה בתחיליפי האשראי החוץ בנקאי (גיוס אג"ח ואג"ח להמרה ממשקיעים מוסדיים, מחברות ביטוח ומהציבור) החלה בשנת 2002 והתחזקה מאז, בין השאר נוכח תנאי שוק אטרקטיביים, מגבלות לווה בודד שחלו על הבנקים וצמצום היצע האשראי מצד הבנקים. על פי נתוני הבורסה לניירות ערך, בחודשים ינואר-ספטמבר 2005 הסתכם היקף ההנפקות של אג"ח קונצרניות בכ-22 מיליארד ש"ח (ללא חברות בת בנקאיות, אג"ח מובנות, תעודות סל ופקדון), נתון השקול לגידול של 5%, במונחים שנתיים, באשראי הבנקאי. להערכת מידרוג, השיפור באקלים הכלכלי ובכושר החזר של הלווים עשוי להגדיל התחרות על האשראי בין בנקים לבין מממנים חוץ בנקאיים, ולהוביל לשחיקת מרווחים באשראי למגזר העסקי, בפרט כלפי לקוחות בעלי איתנות פיננסית טובה.

למגמות שוק ההון השפעה תנודתית על ההכנסות התפעוליות ועל רווחי המימון, שמקורה חיצוני למערכת הבנקאית והיא בעלת אופי שאינו פרמנונטי. בשנים 2003 ו-2004 מגמות שוק ההון החיוביות השפיעו באופן משמעותי להעלאת רווחי הבנקים, מגמה הפוכה למצב בשנת 2002

מגמות שוק ההון משפיעות על רווחי הבנקים באופן ישיר בשני אפיקים עיקריים: (1) הכנסות תפעוליות מפעילות בניירות ערך ומדמי ניהול של נכסי לקוחות, הקשורות ברמת הפעילות בשוק ההון; (2) רווחי מימון ממכירה ומשערוך של אג"ח המוחזקים בתיק ניירות ערך. השפעת הפעילות בשוק ההון על ההכנסות התפעוליות של הבנקים ניכרת בעמלות מפעילות בניירות ערך ובהכנסות מניהול קופות גמל וקרנות נאמנות. ההכנסות מפעילות בניירות ערך ומניהול נכסים בקבוצת דיסקונט גדלו בשיעור של 30% בשנת 2004, בהשוואה לשנת 2003, שגם בה נרשם גידול משמעותי בשיעור של 9%. התפתחות זו הייתה משותפת לכל הקבוצות הבנקאיות והיא תוצאה של עלייה משמעותית בהקפי הפעילות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, שבאה לידי ביטוי בגידול של מחזורי הפעילות ושל רמת המחירים בשוק ההון. זאת ועוד, המגמות החיוביות בשוק ההון בשנת 2004 עודדו מעבר כספי משקיעים לקרנות הנאמנות, וגידול משמעותי בהיקף נכסי הקרנות שבניהול הבנקים, שהוביל לגידול בדמי הניהול מפעילות זו. השפעה ישירה נוספת של שוקי ההון על רווחי הבנקים נובעת מרווחים ממכירה ומשערוך של אג"ח. מרכיב זה ברווחי הבנקים הינו תנודתי מאוד והוא מושפע משינויים בשיעורי הריבית במשק, גורם חיצוני למערכת הבנקאות ובעל מאפיין מחזורי. כך, בשנת 2002 הובילו עליות שערי הריבית לירידה במחיר המימוש ובשווי ההון של האג"ח שבידי חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, אשר רשמו הפסד נטו בסך כולל של כ-326 מיליון ש"ח (בקבוצת דיסקונט נרשם באותה שנה הפסד נטו של כ-88 מיליון ש"ח). בשנת 2003 הסתכמו רווחים אלו בחמשת הקבוצות הגדולות בסכום שיא של כ-968 מיליון ש"ח, אשר היוו כ-70% מהגידול בהכנסות המימון של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות באותה שנה (כ-76% בקבוצת דיסקונט). בשנת 2004 התמתנה ההשפעה של רווחי האג"ח, אשר הסתכמו בכ-524 מיליון ש"ח ותרמו רק 30% מהגידול ברווח המימוני (כ-25% בקבוצת דיסקונט).

מקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי מידרוג

הרפורמה בשוק ההון צפויה להקטין את ההכנסות התפעוליות של הבנקים המסחריים. להערכת מידרוג, עמלות הפצה מהגופים המוסדיים, הכנסות מתפעול הנכסים וכניסה לפעילות הייעוץ הפנסיוני צפויים לפצות על אובדן הכנסות מדמי ניהול אם כי מידת הפיצוי אינה ניתנת לאמידה בשלב זה

ביום 10 באוגוסט 2005 פורסמו החוקים המיישמים את המלצות צוות בכר להגברת התחרות בשוק ההון בישראל. חוקים אלו קובעים, בין השאר, כי תאגיד בנקאי שיש לו פעילות קמעונית מהותית לא יחזיק באמצעי שליטה בחברה לניהול קופות גמל ובחברה לניהול קרנות נאמנות, ולא יחזיק יותר מ-10% מאמצעי שליטה כלשהם בתאגיד השולט בחברה כאמור. בהתאם לחקיקה, בנקים שהונם העצמי אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (ודיסקונט ביניהם) נדרשים לרדת באחזקותיהם בחברות לניהול קופות גמל במהלך שש שנים מיום תחילת החוק ובאחזקות בקרנות נאמנות במהלך שמונה שנים. הבנקים הגדולים (פועלים ולאומי) נדרשו להקטין את נכסיהם בתוך תקופה של שלוש שנים וארבע שנים, בהתאמה. כאמור, ביום 9 בנובמבר 2005 חתם הבנק על הסכם עקרונות עם כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ למכירת כל מניות אילנות דיסקונט בע"מ ולמכירת הפעילות של דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ כמקשה אחת בתמורה לסך של 1,310 מיליון ש"ח (מכך 600 מיליון ש"ח בגין אילנות דיסקונט ו-710 מיליון ש"ח בגין פעילות קופות הגמל). רווחי העסקה צפויים להירשם בדוחות הבנק בשנת 2006.

הכנסות הבנק מדמי ניהול קרנות נאמנות, מרביתן מאילנות דיסקונט בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 הסתכמו בסך של כ-136 מיליון ש"ח (כ-109 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד וכ-138 מיליון ש"ח בכל שנת 2004). הכנסות הבנק מדמי ניהול ומהחזר הוצאות קופות גמל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 הסתכמו בסך של כ-130 מיליון ש"ח (כ-112 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה וכ-150 מיליון ש"ח בכל שנת 2004).

להערכת מידרוג, חקיקה המאפשרת קבלת עמלות הפצה מגופים מוסדיים בגין מלאי הנכסים שנמכר ובגין שיווק של נכסים חדשים יוביל לפיצוי על הפגיעה בהכנסות מהמכירה של הנכסים. התנאים לתשלום עמלת ההפצה, שיעורה ואופן חישובה יקבעו בתקנות אשר טרם אושרו.

יש לציין כי הסכם העקרונות עם כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ קובע כי שיעור דמי ההפצה בגין מלאי הנכסים ובגין שיווק של נכסים חדשים במסגרת הקרנות והקופות שנמכרו ייקבע בהתאם לשיעורים שייקבעו בתקנות. מקור הכנסה נוסף שצפוי לנבוע לבנקים מיישום המלצות צוות בכר הינו עמלות שיווק של מוצרי פנסיה ומוצרי ביטוח חיים – תחומי פעילות חדשים עבור הבנקים.

פרויקט אופק מציב לבנק אתגרים טכנולוגיים, ניהוליים, תפעוליים ופיננסיים משמעותיים

הבנק מצוי בעיצומו של תהליך ארוך ויקר להסבת מערכת המחשוב. במידרוג מעריכים כי המורכבות העצומה של הפרויקט, מציבה אתגרים מהותיים לבנק, וכרוכה בסיכונים תפעוליים, כספיים וניהוליים. יחד עם זאת, במידרוג התרשמו לחיוב מהגישה הניהולית לפרויקט, הן במנהלת הפרויקט והן בהנהלת הבנק, גישה המשלבת נחישות להתמודד עם האתגרים הסבוכים, תהליכי הפקת לקחים ולימוד מהניסיון, והפניית משאבים ניהוליים נרחבים. הבנק השלים עד כה שני גלי הפצה בפרויקט, האחרון כלל את מערכת הפקדונות הקריטית. בחודשים הקרובים צפוי להיות מופץ הגל השלישי, הכולל את מערכת העו"ש הקריטית. במידרוג מעריכים כי הפרויקט מהווה פוטנציאל לשיפור רמת המידע התפעולי, הניהולי והשיווק ולתמיכה בפיתוח מוצרים ממוקדי לקוח.

דרישות ההון מבנקים בישראל ובעולם אינן כוללות הקצאת הון לסיכונים תפעוליים, ובנקים אין מערכת שאומדת סיכונים אלו. מערכת שכזו עשויה להיות מיושמת במסגרת יישום המלצות וועדת בזל II, אולם לא בעתיד הקרוב

סיכונים תפעוליים הינם סיכון להפסד הנובע מליקויים או מכשלים בתהליכים בפנימיים בבנק, מהגורם האנושי, ממערכות מידע או מגורמים חיצוניים (מעשי שוד, שריפות וכיובי). דרישות הקצאת ההון מצד הרגולטור בישראל, כמו גם בעולם המערבי, מבוססות על סיכון האשראי וסיכונים השוק בלבד, ולא כוללות הקצאת הון כנגד סיכונים תפעוליים. הפיקוח על הבנקים הוציא שורה של הוראות שמטרתן לחזק את מערכות הבקרה הפנימית ושיפור אמצעי ההתמודדות של הבנקים עם הסיכונים התפעוליים. במהלך שנת 2004 פורסמו המלצות ועדת באזל בדבר הלימות ההון ("באזל II") הכוללת גם התייחסות לסיכון התפעולי. יישום המלצות באזל II דורש יישום מודלים מורכבים והערכות ממושכות של הבנקים. יישום המלצות באזל, במידה ויתבצע, עשוי להימשך כשלוש שנים.

סיכונים פיננסיים

היקף גבוה של אשראי שאינו נושא הכנסה מוסיף להוות איום על רווחיות הבנק

במידרוג מעריכים כי היקף האשראי ללווים בעייתיים שאינו נושא הכנסה מהווה פרמטר קריטי בבחינת החוסן הפיננסי של הבנק, שכן אשראי זה מגלם פוטנציאל ממשי להפסדים עתידיים, ומכאן גם לירידה בהלימות ההון וביכולות לממש יעדים אסטרטגיים. היקף האשראי הבעייתי בקבוצה, ובפרט האשראי שאינו נושא הכנסה, רשם ירידה עקבית בשנים 2003 ו-2004 בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005. גם משקל האשראי הבעייתי והאשראי שאינו נושא הכנסה ביחס לסך האשראי וביחס להון העצמי רשמו שיפור. יחד עם זאת, היקף האשראי שאינו נושא הכנסה בקבוצה, בסך של כ-2.7 מיליארד ש"ח, עדיין הינו גבוה ומהווה כ-39% מההון העצמי.

קבוצת דיסקונט: הרכב אשראי ללווים בעייתיים (במיליוני ש"ח) ויחסים עיקריים						
12/00	12/01	12/02	12/03	12/04	9/05	
2,427	2,859	2,925	2,872	2,820	2,742	אשראי ללווים בעייתיים שאינו נושא הכנסה
406	428	619	678	444	309	אשראי ללווים בעייתיים בארגון מחדש
458	510	714	679	591	604	אשראי בפיגור זמני
3,087	4,416	4,932	4,862	4,466	4,308	אשראי בהשגחה מיוחדת
6,378	8,213	9,190	9,091	8,321	7,963	סך אשראי מאזני ללווים בעייתיים
9.2%	10.9%	12.4%	11.9%	10.7%	9.6%	אשראי ללווים בעייתיים / אשראי לציבור
3.5%	3.8%	3.9%	3.8%	3.6%	3.3%	אשראי שאינו נושא הכנסה / אשראי לציבור
45.8%	50.5%	57.8%	48.2%	44.2%	39.2%	אשראי שאינו נושא הכנסה / הון עצמי

מקור: דוחות כספיים לציבור

אסטרטגיה של גידול באשראי למגזר העסקי בשנים 2005 ו-2006 תוך סלקטיביות ענפית

בשנים 2002 עד 2004 רשמה הקבוצה ירידה בהיקף האשראי כפועל יוצא של מדיניות אשראי מצמצמת, מירידה בביקושים לאשראי כתוצאה מהחולשה הכלכלית במשק וממצוקת הון שהקשתה על הבנק להגדיל את נכסי הסיכון. ואולם, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 חל גידול של 7.3% ביתרת האשראי לציבור בהשוואה ליתרה בסוף שנת 2004. גידול זה הינו בהתאם למדיניות האשראי של הבנק לשנים 2005 ו-2006, המדגישה גידול באשראי למגזר העסקי, תוך התמקדות בענפי משק שנחלצו מהמיתון ובענפים מוטי ייצוא בפרט. לצד זאת, הציב הבנק, כבשנת 2004, יעדים לגידול חד באשראי הצרכני למשקי בית.

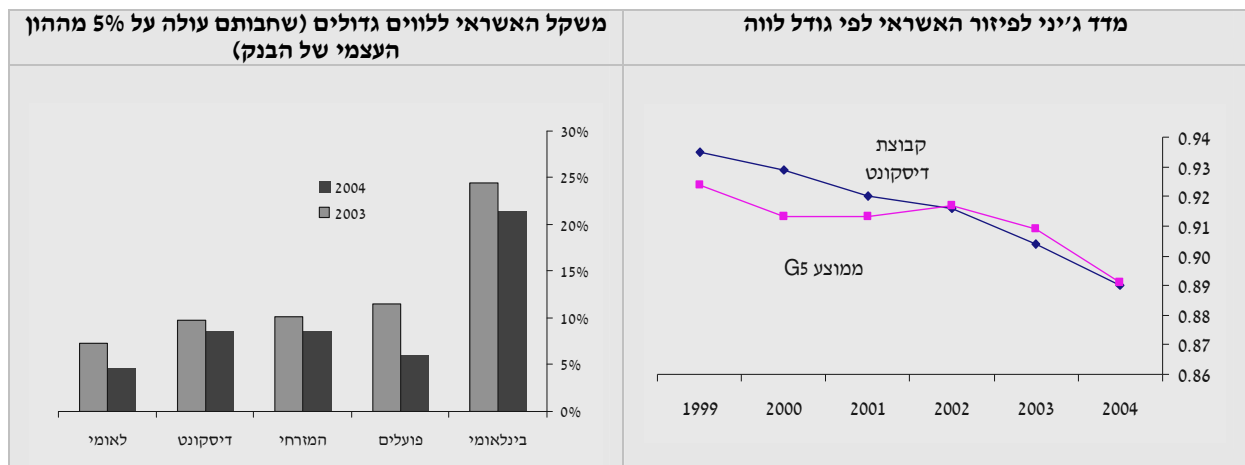
משקל האשראי לענף הנדל"ן בבנק נותר גבוה, בדומה לכלל המערכת, אולם, להערכת מידרוג, בשנת 2005 חלה ירידה בשיעור ההפרשות בגין הענף בבנק

משקל סיכון האשראי הכולל לענף הנדל"ן בקבוצת דיסקונט היווה כ-19.2% מסך יתרת סיכון האשראי בקבוצה ליום 31.12.2004 וכ-24.4% מהאשראי למגזר העסקי בלבד (קרי, ללא אשראי ללווים פרטיים ולדיר). נתונים דומים נרשמו בקבוצה גם בסוף שנת 2003. משקל ענף הנדל"ן והבינוי בסך סיכון האשראי של חמשת הבנקים הגדולים ליום 31.12.2004 היה נמוך במעט מזה שבקבוצת דיסקונט, בשיעור של 16.4% (כ-16.7% בסוף שנת 2003).

שיעור החוב הבעייתי מהאשראי לענף זה בקבוצת דיסקונט רושם ירידה מתמשכת בשנתיים האחרונות נוכח הפרשות גבוהות לחובות מסופקים שנרשמו במגזר באותן שנים. כך, בסוף שנת 2004 עמדה יתרת החוב הבעייתי למגזר הנדל"ן בקבוצה על סך של כ-3.0 מיליארד ש"ח אשר היוו 12.3% מסיכון האשראי לענף (כ-3.2 מיליארד ש"ח וכ-14.7% בסוף שנת 2003). ההוצאה להפרשה לחובות מסופקים בגין מגזר הנדל"ן בקבוצה הסתכמה בכ-384 מיליון ש"ח בשנת 2004 (שיעור הפרשה של 1.6%) לעומת הוצאה של 254 מיליון ש"ח בשנת 2003 (שיעור הפרשה של 1.1%). בדוח הדירקטוריון של הבנק מציינים כי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 חל קיטון במשקל הענף בהפרשה לחובות מסופקים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. להערכת מידרוג, נוכח הניסיון הרב של הבנק בענף הנדל"ן ונוכח ההאטה המתמשכת בו, שיפר הבנק בצורה ניכרת את ניהול סיכוני האשראי בענף. בתוך כך חוזקו הבטחונות לענף והודקה מדיניות האישור של אשראי חדש, תוך הצבת מדיניות סלקטיבית, עם עדיפות לקרקעות זמינות באזורי ביקוש המיועדות לבנייה עממית למגורים. מימון הפרויקטים מבוצע בשיטת הפרויקט הסגור ומטופל בבנק במחלקה לליווי פרויקטים שבמסגרת החטיבה העסקית. להערכת מידרוג, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2005 חלה ירידה מסוימת במשקל האשראי לענף זה בבנק לצד ירידה משמעותית בשיעור ההפרשה ביחס להיקף האשראי לענף זה. ענפים עסקיים דומיננטיים נוספים בבנק: תקשורת ושירותי מחשב – 4.7% מסיכון האשראי העסקי בבנק לעומת שיעור של 4.8% בכלל המערכת; תחבורה ואחסנה – 3.4% מסיכון האשראי העסקי בבנק לעומת שיעור של 3.8% בכלל המערכת ומלונאות ושירותי הארחה ואוכל – 3.4% לעומת 3.0%.

ריכוזיות הלווים בבנק עדיין גבוהה אם כי מצויה במגמת שיפור. מעמד הבנק בתחום זה סביר בהשוואה למערכת

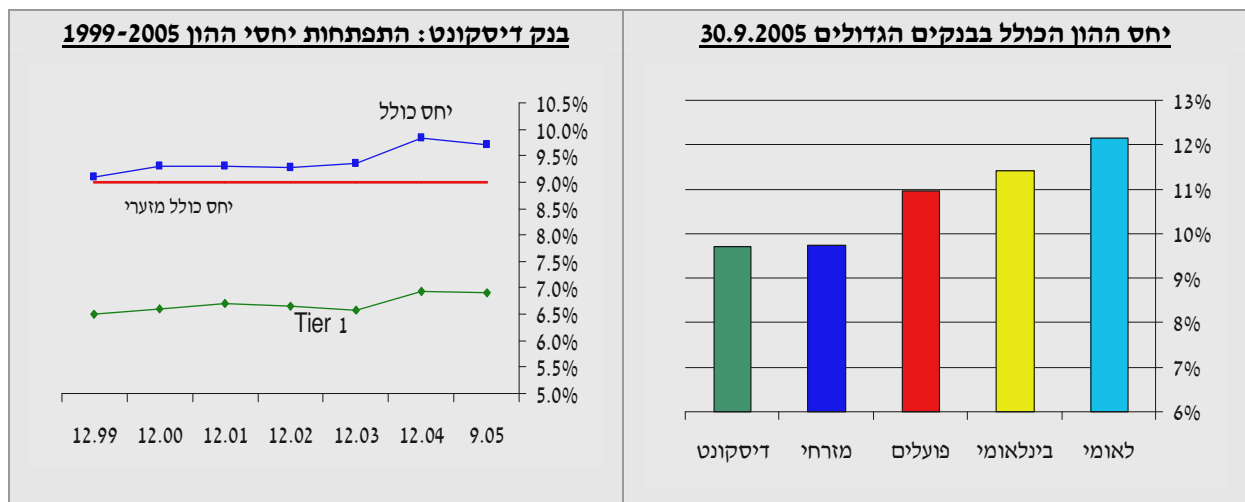
ריכוזיות הלווים בבנק הינה גבוהה כמאפיין את כל הקבוצות הבנקאיות בישראל. עם זאת, האינדיקטורים לרמת ריכוזיות הלווים של הבנק רשמו שיפור בשנים האחרונות, הנובע מהגדלת האשראי למשקי הבית כחלק מאסטרטגיה של הבנק, מהקטנת האשראי למגזר העסקי בשל המגמות השליליות בכלכלה וכן בשל החמרת המגבלות של בנק ישראל על חבות לווה בודד וקבוצת לוויים. להערכת מידרוג המרכזיים למדידת ריכוזיות לוויים מציבים את הבנק בעמדה טובה יחסית לשאר הבנקים הגדולים.

הלימות הון נמוכה יחסית למערכת, למרות שיפור ניכר בשנת 2004 בהשוואה לשנים קודמות

יחס הלימות ההון אומד את היקף האמצעים ההוניים של הבנק ביחס לנכסי הסיכון שלו (Risk Weighted Assets), שאופן חישובם הוגדר על ידי המפקח על הבנקים. **יחס ההון הראשוני (Tier 1)** מודד את היקף הון המניות כפי שהוגדר על ידי המפקח על הבנקים ("ההון הראשוני"), ביחס לנכסי סיכון מאזניים וחוץ מאזניים. **יחס ההון הכולל** מודד את היקף ההון הראשוני ביחד עם הון משני ("הון כולל"), הכולל בעיקר כתבי התחייבות נדחים, ביחס לאותם נכסי סיכון. הוראות המפקח על הבנקים קובעות כי היקף ההון המשני המוכר לצורך חישוב יחס ההון הכולל לא יעלה על 50% מההון הראשוני. ההפרדה בין ההון הראשוני להון המשני נובעת מהבדלי היציבות ביניהם, ביחס ליכולתם לשמש ככרית לספיגת הפסדים. ההון הראשוני יציב יותר משום שאינו נושא תאריך פרעון ואין חובה לשלם דיבידנד בגינו. כתבי ההתחייבות הנדחים לעומת זאת הם בעלי תאריך לפרעון ונושאים ריבית תקופתית. יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים עומד על 9%, והוא עומד בעיקר כנגד סיכונים האשראי של הבנקים. הדרישה להעמדת הון כנגד סיכונים שוק (דרישה לאחזקת הון שלישוני כנגד סיכונים אלו) הינה נמוכה יותר. דרישת ההון המזערית אינה כוללת התייחסות לסיכונים תפעוליים ומשפטיים.

בנק דיסקונט סבל בשנים האחרונות, ובפרט בשנים 2001-2003, מיחסי הון נמוכים, בשל הפסדים מתמשכים ששחקו את הון המניות. החל מסוף שנת 2004 ניכר אומנם שיפור ביחס ההון הכולל, אשר עמד על כ-9.7% ביום 30.9.2005, אולם הבנק עדיין ממוקם ביחס נמוך בהשוואה למערכת. הבנק נקט בצעדים שונים לשיפור הלימות ההון, ובכלל זאת הגברת השימוש בכתבי התחייבות נדחים וצמצום נכסי הסיכון, גם במחיר של פגיעה ברווחיות. יש לציין כי למרות מגבלת ההון, הבנק לא עצר את תוכנית הפרישה מרצון, שגרעה ממנו מקורות הוניים משמעותיים בכל אחת מהשנים האחרונות. להערכת מידרוג, מהלכים אסטרטגיים מסוימים של הבנק, כמו רכישה של בנק אחר, עלולים לפגוע במידה מסוימת ברמת הלימות ההון בטווח הקצר.

מקור: דוחות כספיים לציבור

על אף תהליך התייעלות מתמשך במסגרת התוכנית לפרישה מוקדמת של עובדים, יחסי היעילות התפעולית של הבנק נותרו נמוכים יחסית למערכת, ואף רשמו נסיגה במהלך שנת 2004. מכירת פעילות ניהול הנכסים בבנק, עלולה להרע את יחסי היעילות התפעולית, לפחות בטווח הקצר

עלות השכר והנלוות מהווה את המרכיב העיקרי בהוצאות התפעול בבנק, כמו בכלל מערכת הבנקאות בישראל. הבנק הציג בשנים האחרונות התייעלות בהוצאות השכר ונלוות, שהתבטאה בהחלפת כוח אדם ותיק ויקר בכוח אדם חדש וזול יותר, בעיקר כתוצאה מפרישה מוקדמת של עובדים ותיקים.

בשנים 2000 עד 2004 פרשו מהבנק 1,057 עובדים, מהם 754 עובדים במסגרת תוכנית לעידוד פרישה מוקדמת. בשנת 2004 לבדה פרשו מהבנק 175 עובדים, מהם 131 עובדים במסגרת פרישה מוקדמת. הוצאות השכר והנלוות בבנק (סולו) היוו כ-67% מסך הוצאות התפעול בממוצע בשלוש השנים 2002-2004, שיעור המהווה ירידת מדרגה בהשוואה לשנים 2001-1999. הוצאות השכר והנלוות בשנים 2002-2004 כללו הוצאות פרישה מרצון בהיקף של 253 מיליון ש"ח בשלוש השנים במצטבר. למרות צעדי ההתייעלות, יחסי היעילות התפעולית של הבנק נותרו נמוכים יחסית. בשנת 2004 חלה אף נסיגה ביחסי היעילות, בעיקר כתוצאה מהסכם השכר שנחתם בבנק וממענקים לעובדים.

"יחס הכיסוי התפעולי" ו- "יחס היעילות" בשלוש הקבוצות הבנקאיות הגדולות				
2002	2003	2004	1-9/05	
0.57	0.62	0.66	0.66	קבוצת פועלים
0.55	0.57	0.62	0.63	קבוצת לאומי
0.49	0.58	0.55	0.55	קבוצת דיסקונט
1.69	1.74	1.77	1.76	קבוצת פועלים
1.52	1.64	1.78	1.74	קבוצת לאומי
1.30	1.41	1.42	1.40	קבוצת דיסקונט

סכום ה- VAR שחשב הבנק ברבעונים האחרונים עומד על 0.5%-0.8% מההון העצמי

סיכוני השוק נובעים מהתנודתיות הכרוכה בפרמטרים כלכליים אקסוגניים, כמו שעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה או מחירי ניירות ערך, והשפעתם על ערך נכסי הבנק ועל ערך התחייבויותיו. בהתאם להוראות בנק ישראל, פועל הבנק לניהול סיכוני השוק על פי מגבלות שקבע הדירקטוריון. סיכוני השוק העיקריים הם חשיפת הבסיס (סיכון להפסד כתוצאה משינויים באינפלציה ובשערי החליפין, עקב ההפרש בין נכסים להתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים), חשיפת הריבית (הנובעת מהשפעת שינויים עתידיים בשיעורי הריבית על הערך של הנכסים וההתחייבויות), סיכוני אופציות וסיכוני נזילות.

על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי, המאפשר מדידה שוטפת של סיכוני השוק באמצעות מודל VAR (Value At Risk). סכום ה- VAR הוא אינדיקטור מרכזי למידת חשיפתו של הבנק לסיכוני שוק, והוא אומד את הנזק המרבי הצפוי לבנק (שינוי בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות) בשל התממשות סיכוני שוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטי מוגדרת. חישוב ה- VAR מבוצע ברמת הבנק, בתדירות שבועית. המגבלה שהציבה הנהלת הבנק על ה- VAR של תיק הבנק (לאופק של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%) קובעת כי הוא לא יעלה על 3% מההון העצמי. בפועל, שיעור ה- VAR שאמד הבנק ברבעונים האחרונים היה נמוך משמעותית מהמגבלה ונע בין 0.5% ל-0.8% מההון העצמי.

בנק דיסקונט: אומדן סכום ה- VAR (במיליוני ש"ח) ושיעורו ביחס להון העצמי*					
31 בדצמבר 2004		30 ביוני 2005		30 בספטמבר 2005	
ממוצע שנתי	סוף שנה	ממוצע רבעוני	סוף רבעון	ממוצע רבעוני	סוף רבעון
50.7	34.1	31.1	32.5	47.7	53.7
0.82%	0.53%	0.47%	0.48%	0.69%	0.77%

* חישובי ה- VAR בוצעו על ידי הבנק בשיטה הפרמטרית, ברמת ביטחון של 99% ולאופק זמן של 10 ימים

גורמים שעלולים להוביל להורדת הדירוג:

- נסיגה בפרמטרים קריטיים של ביצועי הבנק, ובפרט אלו הקשורים באיכות תיק האשראי
- בלימה במגמת השיפור ברווחיות הבנק אשר אפיין את הרבעונים האחרונים
- הרעה משמעותית בסביבה העסקית בה פועל הבנק באופן שיוביל להרעה משמעותית ביכולת הפרעון של לקוחות הבנק וברווחיות הבנק

גורמים שעשויים להשפיע להעלאת הדירוג:

- מהלכים אסטרטגיים שיוכחו תרומה לחיזוק מעמד הבנק בענף בישראל, רווחיותו וחוסנו

סולם דירוג פקדונות

בנקים שדירוגם לגבי פיקדונות הוא Aaa מציעים איכות אשראי יוצאת דופן באיכותה והם בעלי דרגת הסיכון הנמוכה ביותר. למרות שאיכות האשראי של בנקים אלה עשויה להשתנות, מאוד בלתי סביר ששינויים אלה, כפי שאפשר לחזותם, יפגעו במעמדו החזק של הבנק.	Aaa	דרגת השקעה
הבנקים המדורגים בדירוג Aa לגבי פיקדונות מציעים איכות אשראי מצוינת אולם מדורגים בדירוג נמוך יותר מבנקים המדורגים Aaa משום שמידת חשיפתם לסיכונים ארוכי טווח נראית גדולה יותר במידת מה.	Aa	
בנקים המדורגים A לגבי פיקדונות מציעים איכות אשראי טובה. אולם, יתכן שקיימים גורמים המצביעים על סכנה לפגיעה בטווח ארוך.	A	
בנקים המדורגים בדירוג Baa לגבי פיקדונות מציעים איכות אשראי מספיקה. עם זאת, יתכן שחסרים גורמי הגנה מסוימים או שאפשר לאפיין אותם כבלתי מהימנים בכל פרק זמן ארוך.	Baa	
איכות האשראי המוצעת על ידי בנקים המדורגים בדירוג Ba לגבי פיקדונות נתונה בשאלה. פעמים רבות אפשר שיכולתם של בנקים אלה לקיים במועדן את התחייבויותיהם עשויה להיות בלתי ודאית.	Ba	דרגת השקעה ספקולטיבית
איכות האשראי המוצעת על ידי בנקים המדורגים בדירוג B לגבי פיקדונות, היא באופן כללי איכות אשראי ירודה. מידת הביטחון בפירעון והתחייבויות הכרוכות בפיקדונות, לכל פרק זמן ארוך, קטנה.	B	
איכות האשראי המוצעת על ידי בנקים המדורגים בדירוג Caa לגבי פיקדונות, היא ירודה באופן קיצוני. יתכן שבנקים אלה אינם מקיימים את תנאי הפיקדון או שיש יסוד של סכנה בנוגע ליכולת הכספית.	Caa	
בנקים המדורגים בדירוג Ca לגבי פיקדונות אינם מקיימים בדרך כלל את התחייבויות הפיקדון שנטלו על עצמם.	Ca	
בנקים שדירוגם לגבי פיקדונות הוא C אינם מקיימים בדרך כלל את התחייבויות הפיקדון שנטלו על עצמם ויכולת התאוששות הבנק ממצב זה הינה נמוכה.	C	

סולם דירוג התחייבויות

התחייבויות המדורגות בדירוג Aaa הן, על פי שיפוטה של מידרוג, מהאיכות הטובה ביותר וכרוכות בסיכון אשראי מינימלי.	Aaa	דרגת השקעה
התחייבויות המדורגות בדירוג Aa הן, על פי שיפוטה של מידרוג, מאיכות גבוהה, וכרוכות בסיכון אשראי נמוך מאד.	Aa	
התחייבויות המדורגות בדירוג A נחשבות על ידי מידרוג בחלק העליון של הדרגה האמצעית, וכרוכות בסיכון אשראי נמוך.	A	
התחייבויות המדורגות בדירוג Baa כרוכות בסיכון אשראי מתון. הן נחשבות כהתחייבויות בדרגה בינונית, וככאלה הן עלולות להיות בעלות מאפיינים ספקולטיביים מסוימים.	Baa	
התחייבויות המדורגות בדירוג Ba הן, על פי שיפוטה של מידרוג, בעלות אלמנטים ספקולטיביים, וכרוכות בסיכון אשראי משמעותי.	Ba	דרגת השקעה ספקולטיבית
התחייבויות המדורגות בדירוג B נחשבות על ידי מידרוג כספקולטיביות, וכרוכות בסיכון אשראי גבוה.	B	
התחייבויות המדורגות בדירוג Caa הן, על פי שיפוטה של מידרוג, בעלות מעמד חלש וכרוכות בסיכון אשראי גבוה מאוד.	Caa	
התחייבויות המדורגות בדירוג Ca הן ספקולטיביות מאוד ועלולות להיות במצב של חדלות פרעון או קרובות לכך, עם סיכויים כלשהם לפדיון של קרן וריבית.	Ca	
התחייבויות המדורגות בדירוג C הן בדרגת הדירוג הנמוכה ביותר ובד"כ במצב של חדלות פרעון, עם סיכויים קלושים לפדיון קרן או ריבית.	C	

מידרוג משתמשת במשתנים המספריים 1, 2 ו-3 בכל אחת מקטגוריות הדירוג מ-Aa ועד Caa על מנת לדרג את החברות בכל אחת מקטגוריות. המשתנה '1' מציין שהחברות מצויות בקצה העליון של קטגוריית הדירוג שאליה הן משתייכות, המצוינת באותיות. המשתנה '2' מציין שהן מצויות באמצע קטגוריית הדירוג; ואילו המשתנה '3' מציין שהחברות מצויות בחלק התחתון של קטגוריית הדירוג, המצוינת באותיות. נציין כי האיתנות הפיננסית של הקבוצות בכל קטגוריה דומה באופן כללי.

דוח מספר : CBD011205000M

מידרוג בע"מ, מגדל המילניום רח' הארבעה 17 תל-אביב 64739
טלפון 03-6844700, פקס 03-6855002, www.midroog.co.il

© כל הזכויות שמורות למידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג"). 2005

אין להעתיק, לצלם, להפיץ או לעשות כל שימוש מסחרי ללא הסכמת מידרוג, למעט לצרכים מקצועיים תוך ציון המקור ו/או לצורך החלטת השקעה.

כל המידע המפורט במסמך זה ושעליו הסתמכה מידרוג נמסר לה על ידי מקורות הנחשבים בעינינו לאמינים ומדויקים. מידרוג אינה בודקת באופן עצמאי את נכונותו, שלמותו, התאמתו, דיוקו או אמיתותו של המידע (להלן: "המידע") שנמסר לה והיא מסתמכת על המידע שנמסר לה לצורך קביעת הדירוג על ידי החברה המדורגת. הדירוג עשוי להשתנות כתוצאה משינויים במידע המתקבל או מכל סיבה אחרת, על כן מומלץ לעקוב אחר עדכונו או שינויו באתר האינטרנט של מידרוג שכתובתו: www.midroog.co.il. הדירוגים המתבצעים על ידי מידרוג הנם בגדר חוות דעת סובייקטיבית ואין הם מהווים המלצה לרכישה או להימנעות מרכישה של אגרות חוב או מסמכים מדורגים אחרים, ואין להתייחס אליהם בגדר הבעת דעה באשר לכדאיות מחירן או תשואתן של אגרות חוב או של מסמכים מדורגים אחרים. דירוגי מידרוג מתייחסים במישרין רק לסיכוני אשראי ולא לכל סיכון אחר, כגון הסיכון כי ערך השוק של החוב המדורג ירד עקב שינויים בשערי ריבית או עקב גורמים אחרים המשפיעים על שוק ההון. כל דירוג או חוות דעת אחרת שמעניקה מידרוג צריכים להישקל כמרכיב בודד בכל החלטת השקעה הנעשית על ידי משתמש במידע הכלול במסמך זה או על ידי מי מטעמו, ובהתאם, כל משתמש במידע הכלול במסמך זה חייב ללמוד ולבצע הערכה של כדאיות השקעה מטעמו לגבי כל מניפק, ערב, אגרת חוב או מסמך מדורג אחר שבכוונתו להחזיק, לרכוש או למכור. מידרוג מצהירה בזאת שהמנפיקים של אגרות חוב או של מסמכים מדורגים אחרים או שבקשר עם הנפקתם נעשה דירוג, התחייבו לשלם למידרוג עוד קודם לביצוע הדירוג תשלום בגין שרותי הערכה ודירוג הניתנים על ידי מידרוג.